

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 96

van **ALLESSIA CLAES**

datum: 15 december 2023

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Sociale woningen - Duurzame energie

Duurzame energie-installaties zoals zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen worden de laatste jaren in Vlaanderen populairder. Zulke installaties zijn goed voor het klimaat, maar zorgen ook voor een lagere energiefactuur voor de woning. Het is een 'triple win'-situatie met voordelen voor huurder, verhuurder en het klimaat.

1. Hoeveel sociale woningen beschikken over een zonnepaneleninstallatie? Graag de cijfers van 2023.
 - a) Hoeveel woningen zijn met een slimme meter uitgerust?
 - b) Hoeveel woningen zijn met een terugdraaiende meter uitgerust?
 - c) Wat waren de gemiddelde investeringskosten?
2. Hoeveel sociale woningen beschikken over een zonneboiler?
 - a) Graag de cijfers van 2023.
 - b) Wat waren de gemiddelde investeringskosten?
3. Hoeveel sociale woningen beschikken over een warmtepomp?
 - a) Graag de cijfers van 2023.
 - b) Wat waren de gemiddelde investeringskosten?
4. Hoeveel sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) beschikken over woningen met zonnepanelen/zonneboiler/warmtepomp?
 - a) Graag de cijfers van 2023.
 - b) Graag een opsplitsing per provincie.
 - c) Hoeveel SHM's beschikken over sociale woningen met een slimme meter?
 - d) Hoeveel SHM's beschikken over sociale woningen met een terugdraaiende meter?
5. Hoeveel SHM's plannen nog woningen met zonnepanelen/zonneboiler/warmtepomp? Graag een opsplitsing per provincie.

**Vlaams
Parlement**

6. Wat is de impact van zonnepanelen op de energiekosten van de sociale huurder? Graag een gemiddelde en een opdeling beschermde/niet-beschermde afnemers.
7. Welke incentives zijn er voor SHM's om te voorzien in hernieuwbare energie-installaties?
 - a) Graag een overzicht van die incentives.
 - b) Welke middelen staan er tegenover die incentives?
 - c) Graag een jaarlijks overzicht over de benutting van de middelen die gereserveerd werden voor deze incentives.
8. Hoe evalueert de minister die cijfers? Zal hij in 2024 nog bijkomende initiatieven nemen daaromtrent?

ANTWOORD

op vraag nr. 96 van 15 december 2023

van **ALLESSIA CLAES**

1. Wonen in Vlaanderen beschikt niet over precieze gegevens omtrent het type meter. Men mag er echter van uit gaan dat een deel van de in 2021 opgeleverde en alle in 2022 en 2023 opgeleverde installaties werden uitgerust met een digitale meter. Momenteel beschikken 5.814 woningen over een PV-installatie (gegevens zoals ingegeven in het portaal Woningkenmerken dd. 1/12/2023).

Aantal woningen voorzien van PV-installatie volgens bouwjaar woning op 1/12/2023								
Bouwjaar	A'PEN	VL-BR	W-VL	O-VL	IIMB	VL-GW	%PATR	#WON PATR
<2018	270	7	547	733	340	1.897	1,3%	150.222
2018	33	57	20	28	9	147	5,3%	2.797
2019	63	75	159	145	72	514	13,9%	3.705
2020	128	110	138	266	90	732	22,3%	3.287
2021	105	247	198	160	123	833	34,3%	2.431
2022	342	72	220	256	78	968	33,5%	2.889
2023	126	100	173	178	146	723	45,4%	1.593
Endtotaal	1.067	668	1.455	1.766	858	5.814	3,5%	166.924
<i>Let wel: het bouwjaar van de woning komt niet ndz overeen met de plaatsing van de PV-installatie (bv. ASTER-project op bestaande woningen)</i>								

Wonen in Vlaanderen houdt geen systematische prijsstatistieken bij van alle PV-installaties uit de offertes.

2. In 2023 werden nog slechts 31 woningen met een zonneboiler opgeleverd. Momenteel telt het patrimonium in totaal 9.885 woningen met zonneboiler. Onderstaande tabel geeft het aantal opgeleverde woningen met een zonneboiler per jaar volgens opleveringsdatum. Er is een duidelijke shift van de plaatsing van zonneboilers naar het voorzien van PV-installaties, wellicht te verklaren door een beperktere onderhoudslast voor de woonmaatschappij.

Aantal woningen met zonneboiler - opleveringen per jaar op 1/12/2023						
JaarVO	A'PEN	VL-BR	W-VL	O-VL	IIMB	VL-GW
<2018	2.240	455	877	690	466	4.928
2018	607	220	136	187	122	1.272
2019	361	61	243	325	147	1.137
2020	577	255	236	171	95	1.334
2021	315	135	204	148	7	809
2022	180	18	34	109	33	374
2023			16	15		31
Endtotaal	4.280	1.144	1.746	1.645	870	9.885

Wonen in Vlaanderen houdt geen systematische prijsstatistieken bij van alle zonneboilers-installaties uit de offertes.

3. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aantallen en types warmtepompen per provincie.

Aantal woningen voorzien van warmtepomp op 1/12/2023						
Type Warmtepomp	A'PEN	VL-BR	W-VL	O-VL	LIMB	VL-GW
WP Bodem/Water	46	60	245	63	32	446
WP Lucht/Lucht	8		87		113	208
WP Lucht/Water	56		165	99	79	399
WP Water/Water				14		14
WP Gasabsorptie	161	286				447
Eindtotaal	271	346	497	176	224	1.514

Bron: Woningkenmerken aantal verhuurde woningen op 1/12/2023

Momenteel zijn 1.514 verhuurde woningen uitgerust met een warmtepomp. Het aantal woningen met een warmtepomp zit duidelijk in de lift. Deze warmtepompen werden bij nieuwbouwwoningen als volgt gespreid in de tijd geplaatst: 27 in 2018, 32 in 2019, 103 in 2020, 173 in 2021, 289 in 2022 en 382 in 2023. De resterende 500 warmtepompen komen voor in woningen met een bouwjaar voor 2018.

Voor de opleveringen in 2023 betreft het 24% van de woningen, waar dit tot voor 2019 minder dan 1% was. Verwacht wordt dan ook dat dit aandeel de komende jaren verder zal toenemen. Ook het aantal VKF-subsidies voor het installeren van een warmtepomp bij renovatie of vervangingsbouw van sociale woningen neemt systematisch toe (zie vraag 7).

Wonen in Vlaanderen houdt geen systematische prijsstatistieken bij van alle warmtepompen uit de offertes.

4. Het aantal sociale huisvestingsmaatschappijen kan door de vorming van nieuwe woonmaatschappijen niet langer vergeleken worden met de situatie in 2022. Daarom wordt gekeken naar de ligging van de woningen (gemeente) en het toekomstig werkingsgebied. Door de fusies en samenvoeging van patrimonium zullen alle 41 nieuwe woonmaatschappijen nu over minstens een aantal zonneboilers beschikken in hun patrimonium. Slechts twee nieuwe woonmaatschappijen beschikken momenteel nog niet over PV-installaties. Voor warmtepompen hebben 23 van de 41 woonmaatschappijen woningen met warmtepompinstallaties.

Aantal nieuwe Woonmaatschappijen die beschikken over hernieuwbare energie						
Hernieuwbaar	A'PEN	VL-BR	W-VL	O-VL	LIMB	VL-GW
Zonneboilers	11	7	11	11	1	41
PV-Installaties	11	5	11	11	1	39
Warmtepompen	5	3	7	7	1	23

Zoals gesteld in het antwoord op vraag 1 beschikt Wonen in Vlaanderen niet over precieze gegevens omtrent het type meter.

5. Er kunnen momenteel geen geactualiseerde detaildata worden opgegeven voor projecten die in voorbereiding zijn. In de loop van 2022 vond een migratie plaats van de simulatietabellen naar een nieuwe projectsimulator. De detailrapportering tot op niveau van het plaatsen van zonnepanelen/zonneboilers/warmtepompen hieruit moet nog verder op punt gezet worden.
6. Sociale huurders met zonnepanelen op hun individuele elektriciteitsmeters kunnen gebruik maken van de stroom die deze installatie opbrengt. Ingevolge de uitspraak van het Grondwettelijk Hof inzake de terugdraaiende teller diende de berekeningsmethodiek voor het PV-forfait aangepast te worden.

Voor terugdraaiende tellers blijft het oorspronkelijke kader van kracht. De huurder betaalt een vergoeding voor de opbrengst van de installatie die afgestemd is op het normatief verbruik volgens de gezinsgrootte van de huurder. Deze vergoeding bedraagt

80% van het normatief verbruik aan sociaal tarief of de kosten gemaakt voor de installatie indien deze lager ligt dan de 80%-vergoeding. Huurders met een normaal tarief voor elektriciteit besparen hiermee het verschil tussen sociaal en normaal tarief. Zij betalen wel nog het prosumementarief. Huurders met sociaal tarief besparen minstens 20% en betalen geen prosumementarief.

Voor huurders met een digitale meter is de regelgeving aangepast. Het uitgangspunt van de nieuwe berekeningswijze is dat de verhuurder nog steeds een vergoeding aanrekent, maar dat de hoogte van de vergoeding wordt bepaald door het aandeel van de geproduceerde stroom die de huurder effectief heeft verbruikt (het zelfverbruik van energie). Hierbij wordt het onderscheid gemaakt tussen beschermde en niet-beschermde afnemers. Voor beide categorieën afnemers wordt een tarief bepaald dat een financieel voordeel garandeert per kWh stroom die de huurder afneemt van de PV-installatie i.p.v. het net. De sociale huurder zal dus enkel betalen voor wat hij effectief heeft verbruikt, aan een tarief dat lager ligt dan het tarief dat hij normaal zou moeten betalen om eenzelfde aandeel stroom van het net te halen.

Binnen het nieuwe kader zullen alle PV-installaties met een digitale meter moeten uitgerust worden met een productiemeter voor de zonnestroom. Het verschil van de opgewekte stroom met de geïnjecteerde stroom is dan de werkelijk verbruikte stroom uit de opbrengst van de PV-installatie. De injectievergoeding gaat naar de eigenaar van de panelen of de verhuurder.

7. a) Er zijn in incentives voorzien in de simulatietabel FS3 en via verschillende VKF-premies. Verder is er ook een specifieke projectoproep die o.a. het gebruik van hernieuwbare energie bevordert.

Simulatietabel FS3 versie 2022

Binnen het reguliere kader kunnen woonmaatschappijen voor het plaatsen van hernieuwbare energiesystemen bij de bouw en renovatie van sociale woningen, voor zover het project moet voldoen aan de EPB-verplichting van een minimaal aandeel hernieuwbare energie, beroep doen op specifieke forfaits binnen de berekening van het maximaal subsidiabel bedrag voor FS3-leningen. De bedragen kunnen onderling gecumuleerd worden. In 2022 kwam er een nieuwe versie van de simulatietabel. Er wordt rekening gehouden met de ABEX van november 2021. De toe te passen indexcoëfficiënt voor januari 2024 bedraagt reeds 1,139. De toeslagen bedragen per maatregel:

- Forfait voor een PV-installatie: 1.600 euro per kilowattpiek met een maximum van 6.400 euro per eengezinswoning of niet-gestapelde kamerwoning of 4.250 euro per appartement of gestapelde kamerwoning
- Forfait voor een zonneboiler: 4.900 euro per eengezinswoning of niet-gestapelde kamerwoning of 3.700 euro per appartement of gestapelde kamerwoning
- Forfait voor een warmtepomp:
 - Lucht/water: 3.200 euro per eengezinswoning of 2.700 euro per appartement
 - Bodem/water en water/water: 4.800 euro per eengezinswoning of 3.200 euro per appartementRandvoorwaarde: de warmtepomp is het hoofdsysteem voor verwarming.

Deze forfaits kunnen bovendien worden gecombineerd met het forfait voor het BEN-niveau (5.000 euro/eengezinswoning of 3.200 euro/appartement) of voor bijzondere collectieve verwarmingsinstallaties (1.500 euro/woning) indien voldaan wordt aan de specifieke voorwaarden hiervoor.

VKF-Premies

Naast het ontlenen van de investeringskosten voor de installaties van hernieuwbare energie, kan ook een VKF-subsidie (Vlaams Klimaatfonds) worden verkregen voor elke renovatie of vervangingsbouw van woningen voor zover deze na de werken ERP-

conform zijn of een minimum EPC-label halen. Deze subsidies worden in mindering gebracht van het FS3 te ontfangen bedrag. Recent werd het nieuwe VKF3 budget beschikbaar gesteld, met naast de reeds bestaande premies een aantal aanvullende premies, zoals o.a. voor warmtepompboilers en aansluiting op een warmtenet.

Een actueel overzicht van alle huidig beschikbare premies vindt u online op: www.vlaanderen.be/sociaal-woonbeleid/financiering/projectfinanciering/mogelijkheden-op-jaarbudget/energiepremie-voor-sociale-woonactoren-vkf-subsidies/vkf-individuele-premie-voor-renovatie

Open oproep Innovatieve projecten

Naast deze incentives werd in het najaar van 2023 een tweede open oproep afgerond voor innovatieve projecten waarin de toepassing van hernieuwbare energie ook aan bod komt via de pijler innovatieve technieken/energieconcepten. Voor de eerste twee edities in 2022 en 2023 werd telkens 10 miljoen euro aan extra subsidies vrijgemaakt.

- b) Er is geen beperking opgelegd voor een specifiek aandeel van de gesubsidieerde maatregelen t.o.v. het globale VKF-budget. Het budget voor de open oproep innovatieve projecten bedraagt 10 miljoen euro.
- c) De benutting van de middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor de periode 2015-2023 voor warmtepompen en zonneboilers zijn samengevat in onderstaande tabel. In de bijlage 1 worden de jaarlijkse toegewezen subsidiebedragen vermeld.

PROVINCIE	A'PEN		VL-BR		W-VL		O-VL		LIMB		VL-GW	
2015-2023	#WON	PREMIES	#WON	PREMIES	#WON	PREMIES	#WON	PREMIES	#WON	PREMIES	#WON	PREMIES
Warmtepompen	658	€ 934.700	472	€ 540.500	666	€ 883.300	227	€ 428.100	391	€ 609.480	2414	€ 3.396.080
Zonneboilers indiv	217	€ 325.500	102	€ 153.000	178	€ 267.000	51	€ 76.500	13	€ 19.500	561	€ 841.500
2015-2023	m2	PREMIES	m2	PREMIES	m2	PREMIES	m2	PREMIES	m2	PREMIES	m2	PREMIES
Zonneboilers coll	1592	€ 450.390	227	€ 58.167	749	€ 191.633	621	€ 161.338	65	€ 19.285	3253	€ 880.812
Endtotaal		€ 1.710.590		€ 751.667		€ 1.341.933		€ 665.938		€ 648.265		€ 5.118.391

8. Zoals blijkt uit de verschillende cijfers, tekent zich er verschuiving af binnen de toepassing van hernieuwbare energie. Het plaatsen van zonneboilers bouwt af, maar wordt ingenomen door het plaatsen van zonnepanelen. Ook voor warmtepompen is er een sterke groei in het aantal geplaatste installaties. Voor beide toepassingen is het dan ook te verwachten dat het aandeel nieuwbouwwoningen met een warmtepomp en/of PV-installatie verder zal toenemen. Om deze aangroei verder te ondersteunen en de deur te openen naar een veralgemeende toepassing binnen het bestaande woningenbestand, worden de lopende initiatieven verdergezet en gericht uitgebreid.

Vooreerst blijven er de subsidies voor energiebesparende maatregelen bij renovatie en vervangingsbouw van sociale woningen. Dat stelsel werd recent hervormd om hierbij in te zetten op totaalrenovatie, maar laat het toepassen van aparte maatregelen ook nog toe op voorwaarde dat een minimaal EPC-label wordt behaald. Bijkomend zijn er, zoals vermeld, een aantal extra maatregelen zoals warmtepompboilers (sanitair warm water) en de aansluiting op warmtenetten voorzien.

Om verdere innovatie te stimuleren, zal ook in 2024 een derde oproep voor innovatieve projecten gelanceerd worden. Het succes van de twee vorige oproepen geeft immers aan dat er draagvlak is binnen de sector. Een deel van de 10 miljoen euro extra subsidies gaat daarbij naar nieuwe technieken inzake hernieuwbare energie.

Verder zijn er ook een aantal specifieke procedures lopende waarvan de woonmaatschappijen gebruik kunnen maken om versneld het patrimonium bijkomend te isoleren. Zo werd het eerste Design & Insulate (D&I) raamcontract voor dakisolatie verlengd. Daarnaast werd recent een tweede D&I raamcontract gegund voor de na-

isolatie van spouwmuren. In 2024 zal Wonen in Vlaanderen een nieuwe procedure ontwikkelen voor de volledige aanpak van de gebouwschil met blijvende bewoning onder de vorm van een zogenaamde Design & Renovate. Voorbeeld hiervoor vormt het project “de Sociale Energiesprong” zoals recent uitgevoerd bij SHM Cordium.

BIJLAGE

[Overzicht VKF-subsidiebedragen warmtepompen en zonneboilers](#)